

NORGES HØYESTERETT

Den 19. februar 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Falkanger og Bergsjø i

HR-2021-360-U, (sak nr. 21-002635SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

Advokat John Christian Elden

Advokat Nasir Malik Iqbal

Advokat Abdul Satar-Ali

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over tingrettens nedsettelse av salær for tre bistandsadvokater knyttet til tilstedeværelse under hovedforhandling.
- (2) Advokatene John Christian Elden, Nasir Malik Iqbal og Abdul-Satar Ali har siden 31. mars og 1. april 2020 vært oppnevnt som bistandsadvokater i anledning hovedforhandling i straffesak mot A, som var tiltalt for terrorisme og drap.
- (3) Elden var oppnevnt som bistandsadvokat for B og C, Iqbal for D og Ali for E. Det ble også oppnevnt flere andre bistandsadvokater i saken, herunder Vibeke Hein Bæra, Elisabeth Hagen og Sven Olle Nohlin. Hagen og Nohlin ble ved tingrettens beslutning 1. april 2020 i tillegg oppnevnt som koordinerende bistandsadvokater i medhold av straffeprosessloven § 107 h. I oppnevningbrevet som gikk til alle bistandsadvokatene, kommuniserte retten sine forutsetninger om koordinering av arbeidet mellom bistandsadvokatene. Nytt brev om samme tema ble sendt 20. april 2020. Hovedforhandling i saken ble avholdt i perioden 7. til 20. mai 2020, og dom ble avsagt 11. juni 2020.
- (4) Saken her gjelder den del av salærkravene fra Elden, Iqbal og Ali som gjelder timer til tilstedeværelse i hovedforhandlingen. Elden, Iqbal og Ali krevde salær for henholdsvis 52,5 timer, 31,25 timer og 34 timer tilstedeværelse under hovedforhandlingen. De fikk alle tre brev fra retten med varsel om mulig nedsettelse, og alle innga merknader til varselet.
- (5) Ved Asker og Bærum tingretts beslutninger 31. juli og 11. august 2020 fikk de tre bistandsadvokatene tilkjent salær for 25 timers tilstedeværelse under hovedforhandlingen. Elden fikk også redusert salæret knyttet til arbeid utenfor hovedforhandlingen, men den delen av beslutningen er ikke anket.

- (6) Tingretten begrunnet reduksjonen i salærkravet med at timeforbruket knyttet til tilstedeværelse under hovedforhandling lå utenfor rammen for det som kunne anses som rimelig og nødvendig, jf. salærforskriften § 7, hensett til at det var oppnevnt koordinerende bistandsadvokater.
- (7) Elden anket på vegne av de tre bistandsadvokatene beslutningene til lagmannsretten. Anken gjaldt lovtolkningen, samt påstand om at avgjørelsene er åpenbart uforsvarlig eller urimelig, jf. tvisteloven § 29-3 tredje ledd.
- (8) Borgarting lagmannsrett avsa 20. november 2020 kjennelse med slik slutning:
- «Anken forkastes.»
- (9) Det var dissens. Alle dommerne var enige om det var rettslig adgang til å vurdere om et salærkrav skal settes ned fordi bistandsadvokatens tilstedeværelse under deler av hovedforhandlingen ikke var «rimelig og nødvendig», jf. salærforskriften § 7. Én dommer mente imidlertid at tingrettens avgjørelser var åpenbart uforsvarlige og urimelige.
- (10) *Advokat John Christian Elden, advokat Abdul Satar-Ali og advokat Nasir Malik Iqbal* har anket til Høyesterett, representert ved advokat Elden. Anken gjelder tolkningen av salærforskriften § 7. Det gjøres i korte trekk gjeldende at det ikke er rettslig adgang til å redusere salær knyttet til tilstedeværelse under hovedforhandling. Dette gjelder selv om det er oppnevnt koordinerende bistandsadvokater. De fornærmede har etter straffeprosessloven § 107 c krav på at bistandsadvokaten er tilstede, og bistandsadvokaten har rett til det samme. Det følger av forarbeidene til § 107 h at oppnevning av koordinerende bistandsadvokat ikke innvirker på bistandsadvokatens rettigheter og plikter.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at spørsmålet saken gjelder, skal behandles etter reglene i tvisteloven, jf. straffeprosessloven § 107 d, jf. § 107, jf. § 78 andre ledd, jf. rettshjelploven § 27 andre ledd. Av salærforskriften § 13 første ledd første punktum fremgår at en domstols beslutning om salærfastsettelse kan ankes til overordnet rett. Anke over beslutninger er generelt underlagt begrensningene i tvisteloven § 29-3 tredje ledd.
- (12) Anken er en videre anke over tingrettens beslutning om salærnedsettelse. Ankeutvalgets kompetanse er da begrenset til å prøve saksbehandlingen og den generelle rettslige forståelsen av en skreven rettsregel, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav b og c.
- (13) Tingretten har i medhold av salærforskriften § 7 satt de ankende partenes salær som bistandsadvokat ned, idet den mener at det ble benyttet mer tid enn hva som var rimelig og nødvendig. Forskriften § 7 første ledd lyder:
- «Finner den salærfastsettende myndighet at det er benyttet lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig, skal salæret settes ned. I straffesaker og i saker etter lov om fri rettshjelp kap. III skal vedkommende som har innlevert arbeidsoppgaven, gis mulighet til å uttale seg før salæret settes ned. I straffesaker kan retten, om det finnes nødvendig, innhente sakens dokumenter for vurdering av saksforberedelsens omfang.»
- (14) Slik ankeutvalget ser det, er spørsmålet i saken om straffeprosessloven § 107 c første ledd og andre ledd om bistandsadvokatens oppgaver og rettigheter, sammenholdt med § 107 h andre ledd om forholdet mellom de koordinerende bistandsadvokater og andre bistandsadvokater, tillater at salæret for tilstedeværelse under hovedforhandlingen settes ned. Spørsmålet oppstår

uavhengig av om advokaten har vært til stede hele eller bare deler av den tid hovedforhandlingen pågikk.

(15) Straffeprosessloven § 107 c første ledd første punktum lyder:

«Bistandsadvokaten skal vareta fornærmedes og etterlattes interesser i forbindelse med etterforskning og hovedforhandling i saken.»

(16) Av andre ledd i bestemmelsen fremgår at bistandsadvokaten «skal varsles om og har rett til å være til stede i alle rettsmøter».

(17) Straffeprosessloven § 107 h andre ledd lyder:

«Koordinerende bistandsadvokat skal, så langt det er mulig, samordne bistandsadvokatenes syn på spørsmål som oppstår under etterforskningen og forberedelsen av hovedforhandlingen og bidra til en hensiktsmessig gjennomføring av saken i samarbeid med øvrige aktører. Dersom det er nødvendig for en hensiktsmessig gjennomføring av saken, kan retten beslutte at spørsmål som den enkelte bistandsadvokat ønsker stilt under etterforskning, bevisopptak og hovedforhandling til andre enn egen klient, jf. § 271 andre ledd andre punktum og § 291 a, skal samordnes og stilles av koordinerende bistandsadvokat.»

(18) I lagmannsrettens avgjørelse heter det:

«Tingretten har i sine beslutninger slått fast at bistandsadvokatene hadde rett til å følge hovedforhandlingen i sin helhet, jf. straffeprosessloven § 107 c annet ledd, men at denne retten ikke innebærer at det offentlige alltid skal dekke kostnadene ved slik tilstedeværelse, jf. begrensningen i salærforskriften § 7 om at det kun er «rimelig og nødvendig» arbeid som skal honoreres. Tingretten har i hovedsak begrunnet avkortningen med at det var oppnevnt to koordinerende bistandsadvokater, jf. straffeprosessloven § 107 h, og at disse var ilagt oppgaver som gjorde at det ikke var nødvendig at samtlige bistandsadvokater fulgte saken i den utstrekning som ble gjort.

Lagmannsretten kan ikke se at tingrettens beslutning bygger på en uriktig lovforståelse. Det finnes ingen holdepunkter i rettspraksis som tilsier at bistandsadvokatenes salærkrav knyttet til gjennomføring av hovedforhandlingen, ikke kan avkortes i medhold av salærforskriften § 7.»

(19) Lagmannsretten har vist til at det fra tingrettens side var lagt føringer for hvilke oppgaver de koordinerende bistandsadvokatene skulle utføre på vegne av de øvrige, og at tilstedeværelse i det omfang som det var krevd betaling for, da ikke var nødvendig.

(20) Etter ankeutvalgets oppfatning bygger lagmannsrettens avgjørelse på en riktig rettsoppfatning. Ordningen med koordinerende bistandsadvokater skal ikke bare være til hjelp for strukturering av rettsmøtene, men også sikre en mest mulig hensiktsmessig ressursbruk. Dette har den dømmende rett et overordnet ansvar for å påse. Utvalget kan etter dette ikke se at den adgang retten har etter salærforskriften § 7 til å sette et honorar ned fordi «det er benyttet lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig», ikke skulle gjelde i et slikt tilfelle. Lagmannsretten har etter dette bygget på en riktig lovtolkning.

- (21) Lagmannsretten kan prøve om tingrettens skjønn «er åpenbart uforsvarlig eller urimelig», jf. tvisteloven § 29-3 tredje ledd. Det faller imidlertid utenfor ankeutvalgets kompetanse i denne saken å vurdere dette.
- (22) Anken blir etter dette å forkaste.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken forkastes.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)